

УДК 336.24:351.713(477:4ЄС)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5\(33\)-885-897](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5(33)-885-897)

Цимбалюк Світлана Ярославівна к. е. н., доцент, доцент кафедри митної справи та товарознавства, Державний податковий університет, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, 08205, тел.: (050) 290-08-14, <https://orcid.org/0000-0001-8092-0111>

Цимбалюк Анатолій Володимирович к. е. н., доцент, доцент кафедри публічного права, Державний податковий університет, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, 08205, тел.: (067) 915-75-48, <https://orcid.org/0000-0002-6061-6275>

ОПОДАТКУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Анотація. У статті розглянуто сучасний стан вітчизняного оподаткування зовнішньоекономічної діяльності в умовах посилення світових інтеграційних процесів та охарактеризовано комплекс його ознак і складових елементів. Здійснено теоретичне обґрунтування моделі формування оптимальної системи оподаткування експортно-імпортних операцій та висвітлено її складові елементи. Визначено сутність процесу регулювання оподаткування зовнішньоекономічної діяльності та інструментів, що формують податковий механізм з поділом на обов'язкові і факультативні елементи податку. Акцентовано увагу на сучасних особливостях інструментарію реалізації податкової політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Досліджено модель оподаткування зовнішньоекономічної діяльності та її взаємозв'язок з податковою (податкові методи, механізми) та зовнішньоекономічною політикою держави (оптимізація обсягів експорту-імпорту, вибір асортименту товарів). Встановлено, що модель системи митного оподаткування України має формуватися з урахуванням дієвості та динаміки як ендегенних, так і екзогенних чинників, і, насамперед, виконання державою зобов'язань на міжнародному рівні (вимоги ЄС, членство в СОТ).

Акцентовано увагу на вирішенні проблем виконання експортних контрактів за вартістю, фізичними обсягами експортної продукції, оскільки, це впливає безпосередньо на надходження податкових і митних платежів.

Також наголошено, що базовим імперативом реалізації ефективного оподаткування зовнішньоекономічної діяльності у світовій фіскальній практиці є максимальне спрощення процедур митного контролю.

Значну увагу приділено обґрунтуванню перспективних напрямків удосконалення митного оподаткування в умовах внесення частих змін та доповнень до податкового та митного законодавства, а також його гармонізації до міжнародних стандартів.

Визначено принципові підходи до застосування податкових інструментів у зовнішньоекономічній діяльності у вигляді моделі формування оптимальної системи оподаткування експортно-імпортних операцій.

Ключові слова: оподаткування зовнішньоекономічної діяльності, митне оподаткування, адміністрування митних платежів, гармонізація митного законодавства, оптимальна система оподаткування.

Tsymbaliuk Svitlana Yaroslavivna PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of customs affair and commodity science, State Tax University, St. 31 University St., 08205, tel.: (050) 290-08-14, <https://orcid.org/0000-0001-8092-0111>

Tsymbaliuk Anatoly Volodymyrovych PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Department of public law, State Tax University, St. 31 University St., Irpin, 08205, tel.: (067) 915-75-48, <https://orcid.org/0000-0002-6061-6275>

TAXATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY IN UKRAINE AND WAYS TO IMPROVE IT IN THE CONTEXT OF DEEPENING EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES

Abstract. The article examines the current state of domestic taxation of foreign economic activity in the context of strengthening global integration processes and characterizes the complex of its features and constituent elements. Theoretical substantiation of the model of formation of the optimal system of taxation of export-import operations was carried out and its constituent elements were highlighted. The essence of the process of regulating the taxation of foreign economic activity and the instruments that form the tax mechanism is determined, with a division into mandatory and optional tax elements. Attention is focused on the modern features of the implementation of tax policy in the field of foreign economic activity. The model of taxation of foreign economic activity and its relationship with the tax (tax methods, mechanisms) and foreign economic policy of the state (optimization of export-import volumes, selection of the range of goods/products) were studied. The author establishes that the model of the system of foreign economic taxation in Ukraine should be formed taking into account the effectiveness and dynamics of both endogenous and exogenous factors, and, above all, the fulfillment of the State's obligations at the international level (EU requirements, WTO membership).

Attention is focused on solving the problems of the implementation of export contracts by value, physical volumes of export products, since this directly affects the receipt of tax and customs payments.

It was also emphasized that the basic imperative for the implementation of effective taxation of foreign economic activity in the global fiscal practice is the maximum simplification of customs control procedures.

Considerable attention is paid to the justification of prospective directions for the improvement of customs taxation in the conditions of frequent changes and

additions to the tax and customs legislation, as well as its harmonization to international standards.

The principle approaches to the application of tax instruments in foreign economic activity in the form of the model for the formation of an optimal system of taxation of export-import operations have been determined.

Keywords: taxation of foreign economic activity, customs taxation, administration of customs payments, harmonization of customs legislation, optimal taxation system.

Постановка проблеми. В умовах нової геополітичної інтеграції національних економік посилюються вимоги міжнародних суб'єктів торгівельної діяльності щодо забезпечення вільного доступу іноземних товарів і послуг на внутрішні ринки та зниження тарифних бар'єрів. А від так, одним з найважливіших завдань наразі є створення системи митно-тарифного регулювання експортно - імпоротної діяльності з ефективними податковими інструментами та необхідними механізмами реалізації стратегічних цілей соціально - економічного розвитку.

Саме тому для України нагальною потребою виступає вдосконалення системи оподаткування зовнішньоекономічної діяльності (далі ЗЕД), яке сприятиме конкурентоспроможності її економіки при входженні в світове господарство та гармонізації митного законодавства України до норм і правил фіскальної системи країн-членів Європейського Союзу.

У таких умовах дослідження митного оподаткування та визначення шляхів його вдосконалення набуває вагомого значення та актуалізує вибрану проблематику наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомим внеском у створення наукового підґрунтя для формування і реалізації митної політики у сфері ЗЕД є дослідження багатьох українських і зарубіжних вчених: І. Бережнюка, С. Герчаківського, О. Гребельника, П. Годме, І. Гуцула, О. Дем'янюк, А. Крисоватого, І. Лютого, Т. Микитенко, В. Науменко, П. Пашка, Л. Пісьмаченко та ряду інших.

Теоретичні та практичні аспекти адміністрування митних платежів розглянуті у наукових працях А. Абрамова, С. Брехова, З. Варналія, Л. Батанова, О. Годованця, М. Губи, О. Запорожець, І. Новіка, І. Кіянчук, О. Комарова, І. Луценко та інших. У роботах вчених аналізуються інструменти, структура та механізми функціонування державного митного регулювання, фіскальні заходи у сфері сплати митних платежів, основні проблеми, що виникають при цьому та шляхи їх вирішення.

Водночас недостатньо відображаються питання розвитку системи митного оподаткування та формування оптимальної системи оподаткування експортно – імпортних операцій, а також забезпечення її фіскальної ефективності.

Метою статті є аналіз формування та розвитку оподаткування зовнішньоекономічної діяльності в Україні та визначення перспективних напрямів його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах активізації процесів інтеграції й глобалізації зовнішньоекономічна діяльність країн є системою соціально-економічних відносин, що складаються при обміні ресурсами всіх видів між державами та її суб'єктами господарювання, що виходять за межі однієї країни та регулюються як на державному, так і на наддержавному рівнях.

Соціально - економічний розвиток у країнах з трансформаційною економікою засвідчив різну міру податкового регулювання і ролі, яка йому надавалась. Очевидним стало й те, що сучасні податкові реформи мають набувати нового змісту й сприяти формуванню ефективного регулювання зовнішньоекономічних операцій, враховуючи особливості соціально-економічного розвитку України, стан реформування економіки, рівня конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, його інвестиційні та інноваційні можливості, зважаючи в тому числі на військові дії, які проводяться на значній території держави. Для України, яка ставить перед собою ціль євроінтеграції нагальною потребою виступає вдосконалення податкової системи, яка сприятиме стабілізації та конкурентоспроможності її економіки при входженні в європейське та світове господарство. Важлива роль при цьому повинна надаватися процесу оподаткування ЗЕД, оскільки надходження від адміністрування митних та податкових платежів займають високу частку у структурі дохідної частини Державного бюджету України. Тому, зважаючи на постійні зміни у сфері податкового та митного регулювання, на тенденцію до лібералізації податкової та митної політики, справа формування ефективної системи оподаткування ЗЕД вимагає глибоких наукових досліджень та постійного удосконалення методів оцінювання фінансової ефективності оподаткування зовнішньої економічної діяльності.

Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності в Україні регулюється низкою законів та нормативних актів, зокрема це: Податковий кодекс України [1], Митний кодекс України [2], Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [3], Закон України «Про митний тариф України» [4], інші Закони України, Постанови та Розпорядження Кабінету Міністрів, відомчі накази тощо, а також міжнародні законодавчі акти та міждержавні угоди.

Визначаючи зовнішньоекономічну діяльність об'єктом оподаткування, виходимо з того, що об'єктом оподаткування можуть бути майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку [1].

Для ЗЕД, як об'єкту оподаткування, потрібно встановити наступні елементи: дії або сукупність правомірних реальних дій; суб'єкти; норми; наслідки, починаючи від виникнення, зміни та закінчуючи припиненням у платника обов'язку із сплати податку. А основним завданням оподаткування ЗЕД є посилення впливів на розвиток країни в соціально-економічній сфері й забезпечення на даній основі стабільного розвитку зростання національного валового продукту та національного доходу. За допомогою оподаткування

(методи, механізми) держава активно впливає на формування напрямів і структури розвитку зовнішньоекономічних операцій експорту-імпорту (рис. 1) [1, 2].

Джерело: сформовано авторами

Рис. 1. Схема моделі оподаткування зовнішньоекономічної діяльності

Податки в зовнішньоекономічній діяльності – митні платежі (мито, ПДВ із ввезених товарів і акцизний податок із ввезених підакцизних товарів) є своєрідною ціною державних послуг для платників податків – суб'єктів ЗЕД і супроводжується протиріччям між державою, котра прагне збільшити об'єми надходжень до державного бюджету та платником податку, котрий прагне мінімізувати податкове зобов'язання.

Процес регулювання оподаткування здійснюється з використанням набору інструментів, що формують податковий механізм з поділом на обов'язкові і факультативні елементи податку. До основних (обов'язкових) інструментів відносяться – платник податку, об'єкт, ставка, податковий період, податкова звітність. Факультативні інструменти, які є необов'язковими, підкреслюють своєрідність податкового механізму: податкові пільги, одиниця оподаткування, джерело сплати, способи сплати та ін. Наочно, вищенаведене можна відобразити

у вигляді матриці (табл. 1), де по чисельнику таблиці означаємо основні податки у сфері ЗЕД (мити, ПДВ із ввезених товарів і акцизний податок із ввезених підакцизних товарів, податок на прибуток), а по знаменнику – інші інструменти, що визначають сутність податків (об'єкт оподаткування, суб'єкт оподаткування, база оподаткування, податкові ставки та податкові пільги). Представлена матриця достатньо точно описує всі основні аспекти системи оподаткування зовнішньоекономічної діяльності за всіма ключовими інструментами, що визначають функціонування цієї системи та механізми реалізації податкової політики держави у сфері ЗЕД.

Таблиця 1

**Матриця податків у сфері ЗЕД залежно від інструментів
оподаткування**

Податки <i>Інструменти оподаткування</i>	Мито	ПДВ	Акцизний податок	Податок на прибуток
<i>Суб'єкт</i>	Митні органи	Митні органи, податкові органи	Митні органи, податкові органи	Податкові органи
<i>Об'єкт</i>	Юридичні та фізичні особи, які здійснюють переміщення товарів через митний кордон			Юридичні особи, які залучають іноземні інвестиції
<i>Предмет</i>	Товари та інші предмети, які перетинають митний кордон відповідно до митного тарифу	Товари, інші предмети, та послуги, що перетинають митний кордон у режимі імпорту,	Підакцизні товари, що перетинають митний кордон	Іноземні інвестиції
<i>База податку</i>	1) Митна вартість товарів 2) Кількість товарів у встановлених законом одиницях виміру	Договірна (контрактна) вартість, але не нижче митної вартості, з якої були визначені податки і збори, з урахуванням акцизного податку та ввізного мита.	1) Вартість товарів за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари, які він імпортує, без ПДВ та з урахуванням акцизного податку; 2) Величина підакцизних товарів, визначена в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару, об'єму двигуна автомобіля тощо	Оподатковуваний прибуток
<i>Податкові ставки</i>	Специфічні, адвалорні, комбіновані	Визначена відповідно до норм ПКУ	Специфічні, адвалорні, комбіновані	Визначена відповідно до норм ПКУ
<i>Податкові пільги</i>	Стимулюючі або протекціоністські	Стимулюючі	Соціальні або стимулюючі	Стимулюючі

Джерело: сформовано авторами на основі [5]

На ефективність і динаміку застосування податкового інструментарію впливає багато як ендогенних так і екзогенних факторів. Що стосується ендогенних, то можемо віднести, фінансову державну політику, її пріоритети, економічну ситуацію, яка відбувається в країні, ринкові умови господарювання тощо. До екзогенних належить виконання державою зобов'язання на міжнародному рівні (вимоги ЄС, членство в СОТ), політичні й економічні відносини із різними країнами, торгівельні відносини та застосування діючих правових режимів. При цьому правовий механізм діє ефективно, коли функціонують всі його складові; для цього і необхідна зовнішньоекономічна, податкова і митна політика.

Загалом державне регулювання у сфері оподаткування ЗЕД здійснюється різними державними установами, зокрема: Верховною Радою України, Державною податковою службою України, Державною митною службою України, Національним банком України, Міністерством фінансів України, Міністерством економіки та іншими інституціями.

Однак, не зважаючи на наявність численних правових норм та інституцій, в Україні на теперішній час не створено сприятливих умов для ефективного регулювання та оподаткування ЗЕД. Про це переконливо свідчать: часті зміни в чинному законодавстві України з питань, які регламентують ЗЕД; низький рівень виконавчої та фіскальної дисципліни як з боку підприємців, так і з боку владних структур; невідпрацьованість фінансово-економічних відносин між підприємствами і владними державними структурами щодо сплати митних податків та платежів, а також повернення ПДВ експортерам. Ще однією із проблем є значна кількість податкових пільг, яка призводить до необґрунтованих витрат дохідної частини бюджетів та здійснює негативний вплив на розвиток економіки

Для мінімізації негативних явищ, що наведені вище, необхідно здійснити оптимізацію системи оподаткування експортно-імпортних операцій ЗЕД у відповідності з вимогами ГАТТ/СОТ та гармонізованих до міжнародних норм та стандартів. Крім того, не менш важливим аспектом формування оптимальної системи митного оподаткування є визначення критеріїв, відповідно до яких формується податкова політика у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

До таких критеріїв слід віднести наступні: спрощена система оподаткування; підвищення її ефективності; визначення шляхів встановлення пільгового оподаткування; окупність податкового адміністрування; врахування зовнішньоекономічної політики держави на даному етапі її реалізації.

Основні структурні елементи моделі формування оптимальної системи оподаткування експортно - імпортних операцій зведені у таблицю 2.

Таблиця 2

Модель формування оптимальної системи оподаткування експортно - імпорتنних операцій

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	Концептуальне	РОЗВИТОК	АДАПТАЦІЯ	РЕАЛІЗАЦІЯ
		Прийняття Концепції вдосконалення Митного тарифу України та забезпечення проведення переговорів про тарифні поступки з метою сприяння приєднанню України до ГАТТ; - розроблення програми інтеграції України до Європейського Союзу	Трансформація тарифної системи України в рамках приєднання України до системи ГАТТ/СОТ; - внесення змін до Митного тарифу України з метою його наближення до вимог ГАТТ/СОТ; - приведення положень чинного законодавства з питань оподаткування експортно-імпорتنних операцій у відповідність до вимог ГАТТ/СОТ	Гармонізація митного тарифу України з митним тарифом Європейського Союзу (далі ЄС); - гармонізація Митного кодексу України з митним тарифом ЄС; - гармонізація законодавства з питань оподаткування акцизним збором з директивами ЄС; - гармонізація законодавства з питань оподаткування ПДВ з Шостою директивою ЄС
		Внесення змін до законодавчих актів України з питань оподаткування митом, акцизним податком та ПДВ в умовах лібералізації	Внесення змін до законодавчих актів України з питань оподаткування з метою приведення їх у відповідність до директив Європейського Союзу; - митного тарифу України; - нової редакції Митного кодексу	Приведення у відповідність до вимог законодавства ЄС: - митного тарифу України; - нової редакції: Митного кодексу України; Бюджетного кодексу України
		Оперативне Уточнення: порядку визначення об'єкта оподаткування; бази оподаткування; митної вартості товару; порядку застосування ставок; порядку надання пільг	Розроблення відомчих документів: - з питань податкового регулювання експортно-імпорتنних операцій в умовах лібералізації зовнішньоекономічної діяльності; - щодо порядку оподаткування експортно-імпорتنних операцій в умовах лібералізації зовнішньоекономічної діяльності; - з питань бюджетного планування	Прийняття відомчих документів: - з питань податкового регулювання експортно-імпорتنних операцій в умовах до ЄС; - щодо порядку оподаткування експортно-імпорتنних операцій в умовах інтеграції до ЄС; - з питань бюджетного планування

Джерело: сформовано авторами на основі [6]

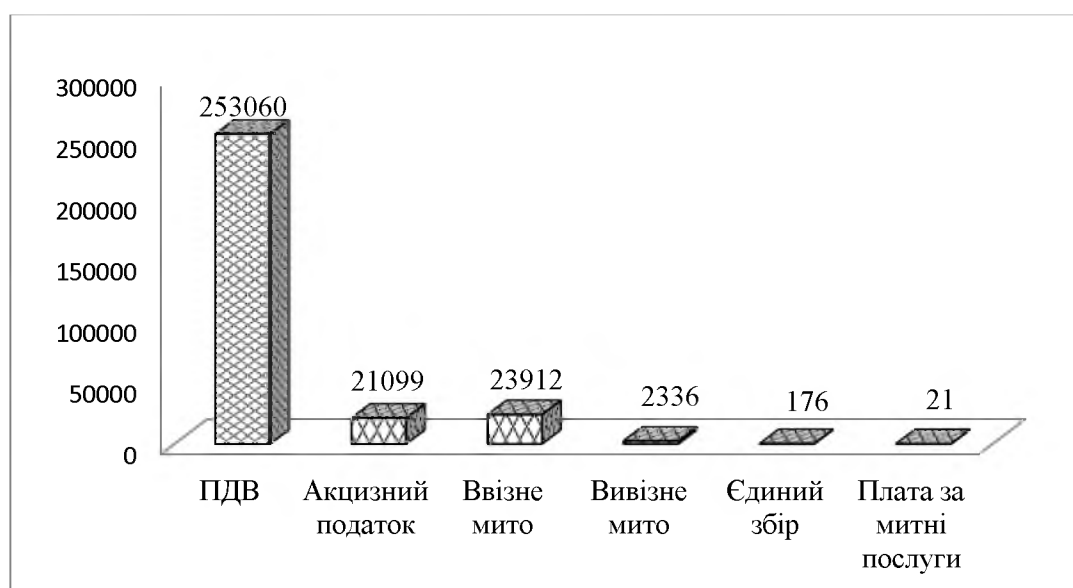

Експортна діяльність є важливою і невід'ємною частиною господарської діяльності суб'єкта. Експортні операції стають важливою передумовою для розширення ринків збуту, дозволяє створювати сприятливі умови для зміцнення конкурентної позиції компанії на внутрішньому ринку. Для економіки країни зростання обсягів експортних поставок суб'єктами господарювання є основним інструментом підтримки позитивного балансу зовнішньої торгівлі, необхідного для забезпечення стабільності валютного курсу, повного та своєчасного фінансування імпорتنих закупівель та збільшення впливу вітчизняних підприємств на глобальні економічні процеси.

Контроль за рухом товарів, робіт, послуг в режимі експорту, імпорту, транзиту здійснюють митні органи. Такий контроль покликаний унеможливити порушення правил, контрабанду та забезпечувати максимізацію надходжень митних платежів до бюджету.

Постійний контроль за роботою територіальних органів Держмитслужби із забезпечення своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних та інших платежів здійснює Департамент контролю та адміністрування митних платежів. За результатами роботи протягом 2023 року до Державного бюджету України забезпечено перерахування митних та інших платежів у сумі 459,7 млрд. грн, що склало 94,4 % від планового показника (487,0 млрд гривень). При цьому за 2023 рік, в порівнянні з 2022 роком (300,8 млрд грн), надходження митних платежів збільшились на 158,9 млрд грн, або на 52,8 % [7; 8].

У зв'язку із повномасштабною війною росії проти України через введення воєнного стану в Україні, тимчасовим вимушеним призупиненням діяльності окремих митниць зафіксовано значне зменшення активності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що вплинуло на забезпечення виконання доведених Міністерством фінансів України індикативних показників перерахувань митних платежів до державного бюджету (рис. 2).

Джерело: сформовано авторами на основі [7]

Рис. 2. Структура митних платежів в Україні за 2022 рік

З представленого рисунка видно великий дисбаланс у надходженнях ПДВ та інших митних платежів. Це пов'язано загалом із особливостями нарахування цих платежів, а також із податковими пільгами щодо акцизного податку та мита, наданими як на початку війни, так і у подальшому в 2023 році. Так, наприклад, застосування у першому півріччі 2023 року 7 % ставки ПДВ та знижених ставок акцизного податку на операції з імпорту пального призвело до того, що сума ПДВ, яка не надійшла до бюджету у 2023 р. (з 20 % до 7 %) склала 24,02 млрд. грн, а акцизного податку у зв'язку із запровадженням знижених ставок – 10,04 млрд. грн [8].

У 2022 - 2023 роках відбулося скорочення обсягів зовнішньоторговельної діяльності (далі ЗТД) з країнами СНД (з 19% до 2% по імпорту та з 11% до 5% по експорту товарів) та значно збільшився відсоток торговельного обороту з країнами ЄС (з 40% на 51% по імпорту та з 39% до 65% по експорту товарів). Збільшення товарообороту з країнами ЄС, також, пояснюється тим, що у 2022 році Україна стала кандидатом у члени ЄС та було знято певні обмеження (митні платежі, ліцензії та квоти) на торгівлю товарами у зв'язку з війною [8; 9].

Сучасний стан інтеграції національних економічних систем до світового ринку вимагає постійного пошуку механізмів ЗТД суб'єктів господарювання для забезпечення їх конкурентоспроможності на зовнішньому ринку. Однією з складових такого регулювання є податкові інструменти регулювання ЗЕД. Для України як для держави, у якій економічна система продовжує своє формування і яка прагне бути залучена до глобального господарського механізму, дуже важливо не опинитися на периферії консолідаційних процесів, щоб не стати споживачем низькоякісних товарів і застарілих технологій та сировинним придатком для економічно високо розвинутих країн.

Війна привнесла багато змін не лише до обсягів торговельного обороту та структури експортно-імпортних операцій, але й до системи оподаткування операцій у сфері ЗЕД адже умови війни суттєво впливають на внутрішнє та зовнішнє середовище, в якому функціонують та взаємодіють держава та бізнес. Основні напрями здійснення змін в системі оподаткування ЗЕД в умовах війни можна означити наступним чином:

1. Митні пільги та обмеження – внесення змін у ставках мита та введення додаткових митних обмежень з метою захисту внутрішнього виробничого потенціалу та національної економіки в умовах нестабільності.

2. Експортні та імпортні обмеження – встановлення обмежень на обсяги експорту та імпорту певних груп товарів, особливо тих, які мають стратегічне значення для країни в умовах війни.

3. Податок на додану вартість та акцизи – зміни в ставках ПДВ та акцизів на імпортні та експортні товари задля забезпечення необхідних

фінансових ресурсів з підтримки стратегічних галузей економіки та оборони.

4. Валютні обмеження та контроль за вивезенням капіталу – введення валютної політики, що спрямована на збереження стабільності національної валюти та обмеження відтоку капіталу за кордон, щоб зберегти фінансові ресурси країни.

5. Спеціальні економічні зони – встановлення спеціальних економічних зони або пільгових режимів для підприємств, які займаються ЗЕД в умовах війни, щоб стимулювати економіку та залучити інвестиції.

6. Фіскальні стимули та пільги – введення низки фіскальних стимулів та пільг для підтримки суб'єктів господарювання, які ведуть ЗЕД, зокрема ті, які експортують товари та послуги. Введення фіскальних стимулів може включати зменшення податкових зобов'язань, введення тимчасових пільг для підприємств, що здійснюють ЗЕД.

7. Декларування та звітність – посилення вимог до декларування та звітності для підприємств, що здійснюють ЗЕД, з метою забезпечення більшої фіскальної прозорості та контролю.

Також, враховуючи загальноприйняті принципи оподаткування та можливі податкові заходи, які можуть бути прийняті в умовах війни необхідно врегулювати питання щодо введення тимчасових заходів стосовно оподаткування прибутку підприємств. Це може включати зміни в ставках податку на прибуток, введення тимчасових пільг або зміни в облікових правилах.

Вищезазначені заходи в умовах війни можуть призвести до значних змін у митному регулюванні ЗЕД, а саме:

1. Зміни в митних ставках для різних товарів та послуг, що може включати як збільшення, так і зменшення ставок, залежно від стратегічного значення конкретних груп товарів.

2. Введення додаткових митних обмежень для контролю обсягів та характеру ЗЕД, що може включати квоти на імпорт та експорт певних товарів.

3. Спеціальні режими митного контролю для товарів, які ввозяться або вивозяться з країни, що може включати додатковий обов'язковий митний огляд та перевірку документів.

4. Обмеження на експорт стратегічних товарів, зокрема такі товари як продукти харчування, медикаменти та інші стратегічні ресурси, можуть підпадати під особливий митний контроль та обмеження на експорт.

5. Зміни в митних процедурах, зокрема на терміни та порядок митного оформлення, які можуть враховувати потреби безпеки та швидкість митного оформлення.

Висновки. Підсумовуючи зазначимо, що оподаткування зовнішньоекономічної діяльності у значній мірі залежать від розвитку ситуації та напрямів

удосконалення податкової та митної політики країни. Загалом, для підвищення рівня надходжень податкових та митних платежів до Державного бюджету необхідно реформувати податкове та митне законодавство, що сприятиме: забезпеченню потреб обороноздатності країни; ввезенню на митну територію України гуманітарної допомоги для Збройних Сил України; запобіганню використання в комерційних цілях товарів під виглядом гуманітарної допомоги; контролю правомірності застосування пільг зі сплати податків та митних платежів; недопущенню втрат державного бюджету; комплексному контролю за дотриманням митних правил суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та громадянами; вдосконаленню контрольних процедур за нарахуванням і сплатою митних платежів; впровадженню спрощеної та модернізованої митної процедури на кордоні й всередині держави, що в свою чергу, має вплинути на конкурентоспроможність національної економіки та її стратегічне майбутнє, а відтак, і на добробут населення та рівень життя суспільства.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17?find=1&text=>
2. Митний кодекс України від 13.03.2012. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://surl.li/sjndk>
4. Про Митний тариф України : Закон України від 19 жовтня 2022 року №2697-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-IX#Text>
5. Луценко І. С. Елементи податків як інструменти реалізації податкової політики в сфері зовнішньоекономічної діяльності. *Фінанси*. 2012. № 2. С. 94-98. URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2012/02\(61\)2012/2_12_17.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2012/02(61)2012/2_12_17.pdf)
6. Сучасні виклики забезпечення митної безпеки в Україні : монографія / за ред. д.е.н., професора А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2020. 414 с. URL: <http://surl.li/okdxu>
7. Офіційний сайт Державної митної служби України. *Звіт про результати роботи за 2022 р.* URL: <https://customs.gov.ua/en/plani-ta-zviti-roboti>
8. Офіційний сайт Державної митної служби України. *Звіт про результати роботи за 2023 р.* URL: <https://customs.gov.ua/en/plani-ta-zviti-roboti>
9. Офіційний сайт Державної митної служби України. *Стан зовнішньої торгівлі товарами у 2022 р.* URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri>
10. Офіційний сайт Державної митної служби України. *Стан зовнішньої торгівлі товарами у січні-листопаді 2023 року.* URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri>

References:

1. *Podatkovyyi kodeks Ukrainy* [Tax Code of Ukraine]. (2010). (02.12.2010, no. 2755-VI, UA). [in Ukrainian]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17?find=1&text=>
2. *Mytnyi kodeks Ukrainy 2012* [Customs Code of Ukraine 2012]. (2012). (13.03.2021, no. 4495-VI, UA). [in Ukrainian]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

3. *Zakon Ukrainy "Pro zovnishnoekonomichnu diialnist" 1991* [Law of Ukraine "About foreign economic activity" 1991] (16.04.91, no. 959-XII, UA) [in Ukrainian]. Retrieved from: <http://surl.li/sjndk>
4. *Zakon Ukrainy "Pro Mytnyi taryf Ukrain " 2022* [Law of Ukraine "About the Customs Tariff of Ukraine" 2022] (19.10.22, no. 2697-IX, UA) [in Ukrainian]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-IX#Text>
5. Lutsenko, I. S. (2012). Elementy podatkov yak instrumenty realizatsii podatkovoi polityky v sferi zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Tax elements as tools for implementing tax policy in the field of foreign economic activity]. *Finances*. (2), 94–98. URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2012/02\(61\)2012/2_12_17.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2012/02(61)2012/2_12_17.pdf) [in Ukrainian].
6. Krysovaty, A. I. (Ed.). (2020). *Suchasni vyklyky zabezpechennia mytnoi bezpeky v Ukraini: monohrafiia* [Current challenges to customs security in Ukraine]. Ternopil: Universytetska Dumka. URL: <http://surl.li/okdxu> [in Ukrainian].
7. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy. [Official website of the State Customs Service of Ukraine]. *Zvit pro rezultaty roboty za 2022 r.* [Performance report for 2022]. URL: <https://customs.gov.ua/en/plani-ta-zviti-roboti> [in Ukrainian].
8. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy. [Official website of the State Customs Service of Ukraine]. *Zvit pro rezultaty roboty za 2023 r.* [Performance report for 2023]. URL: <https://customs.gov.ua/en/plani-ta-zviti-roboti> [in Ukrainian].
9. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy. [Official website of the State Customs Service of Ukraine]. *Stan zovnishnoi torhivli tovaramy u 2022 r.* [State of foreign trade in goods in 2022]. URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri> [in Ukrainian].
10. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy. [Official website of the State Customs Service of Ukraine]. *Stan zovnishnoi torhivli tovaramy u sichni-lystopadi 2023 roku* [State of foreign trade in goods in January-November 2023]. URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri> [in Ukrainian].

Підвальна О.Г., Надкерничний І.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВИХ ФОРМ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ У КОНТЕКСТІ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ</i>	858
Семененко Ю.С. <i>РОЛЬ РОБОТИЗОВАНИХ ПРОЦЕСІВ (RPA) У ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ</i>	871
Цимбалюк С.Я., Цимбалюк А.В. <i>ОПОДАТКУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ</i>	885
Шевченко А.В., Марчук В.В. <i>СВІТОВІ ТРЕНДИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ЩОДО ПРОСУВАННЯ ЕКО-ПРОДУКТІВ У B2B СЕГМЕНТІ</i>	898
Шеленко Д.І., Шпикуляк О.Г., Ціжма Ю.І., Семанюк П.М. <i>УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	910
Шкварчук Л.О., Калин В.І. <i>ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ КОНЦЕНТРАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ</i>	925
Юр'єв В.О. <i>СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ І ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ЛОГІСТИКИ</i>	938

СЕРІЯ «Педагогіка»

Kharkivska A.A., Shcherbak I.V. <i>MANAGEMENT ASPECT OF USING WORLD RATINGS FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS IN THE EDUCATIONAL SERVICES MARKET</i>	946
Lu Suo <i>APPLICATION OF INTERACTIVE FORMS AND METHODS IN THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF MUSICAL AND AESTHETIC CULTURE OF SCHOOLCHILDREN IN THE CONDITIONS OF CHILDREN'S MUSIC SCHOOL</i>	961
Lukianenko V.V., Shastko I.M., Korbut O.H. <i>EVALUATING AI DETECTION TOOLS FOR ACADEMIC INTEGRITY IN HIGHER EDUCATION</i>	970
Parkheta L.P. <i>FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF PHILOLOGY STUDENTS IN THE PROCESS OF PRACTICAL TRAINING</i>	979
Анголенко В.В. <i>ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ ПРАЦІВНИКАМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ</i>	989